

ΣΥΡΙΑΝΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

σκολούμενος πρό τινων ἐτῶν περὶ τὴν συλλογὴν καὶ πραγματείας τῶν βαπτιστικῶν, παρωνυμίων καὶ ἑπωνυμίων τῶν Συρίων εἶχον προστρέξει εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς κοινότητος Ἐνω Σύρου καὶ τῆς ἐπισκοπῆς τῶν Καθολικῶν, τὰ ὁποῖα ἀμφότεραι αἱ ἀρχαὶ μετὰ μεγάλης προθυμίας ἔθεσαν εἰς τὴν διάθεσίν μου. Κατὰ τὴν ἔρευναν τῶν ἀρχείων τούτων δὲν εἶχον περιορισθῆ μόνον εἰς τὴν συλλογὴν τῶν ἀνωτέρω ὀνομάτων, ἀλλὰ προσεπάθησα νὰ λάβω καὶ μίαν γενικὴν ἰδέαν τοῦ πλούτου αὐτῶν, ἐφ' ὅσον μοῦ τὸ ἐπέτρεπεν ὁ χρόνος. Τὰ ἐν τῷ ἀρχεῖῳ τῆς κοινότητος ἔδῳ καὶ ἐκεῖ εὐρισκόμενα κατέταξα χρονολογικῶς, τὰ δὲ ἀρχαιότερα τῶν ἐγγράφων ἀμφοτέρων τῶν ἀρχείων καὶ τινα δι' ἀτομικὰς μου ἐργασίας χρήσιμα νεώτερα ἀντέγραψα. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ δὲ ταύτῃ ἐζήτησα νὰ μάθω, εἰ καὶ ἀλλαχοῦ ὑπάρχουν συλλογαὶ συριανῶν ἐγγράφων. Ὅ,τι μέχρι τοῦδε μοῦ ἐγένετο γνωστὸν δὲ προσπαθῆσω ἐν τοῖς κατωτέρω νὰ ἀναφέρω. Εἰς τὸ τέλος δὲ δημοσιεύω καὶ ἐν ἔγγραφον τοῦ 1590.

1. Ἀρχεῖον τῆς Ἐπισκοπῆς.

Ἐπὶ ἐνετοκρατίας καὶ ἰδίως ἐπὶ τουρκοκρατίας ἐκτὸς τῶν λεγομένων ἠνοτάρων καὶ τοῦ γραμματέως τῆς κοινότητος, τοῦ πούμπλικου ἢ φανεροῦ καντζιλιέρη ἢ ἡδύνατο καὶ ὁ

ἡ καντζιλλιέρης ἐπισκοπάλες ἢ τῆς ἐκκλησίας ἢ πολλοίς δὲ καὶ ἄπλοϊ ἱερεῖς νὰ συντάσσουν ἔγγραφα κατὰ παραίτησιν τῶν συμβαλλομένων ἐνώπιον ἡ παρακαλετῶν καὶ ἀξιόπιστων ἢ μαρτύρων, ὡς ἐξάγομεν ἐκ τῶν ὑπογραφῶν πολλῶν ἔγγράφων. Ἀπόφασις μάλιστα τοῦ 1763 τῶν προεστῶν καὶ ἐπιτρόπων τῆς νήσου Σύρου ἀνανεώνουσα παλαιὸν ἔθιμον τῶν Συρίων ὁρίζει ὅτι «ὅποιος εἶναι ἐκεῖνος ὅπου εὐρεθῆ ἄρρωστος ἢ ἂν εἶναι καὶ καλὰ καὶ θέλει νὰ κάμη παραγγελία καὶ διὰ τὴν ψυχὴν του ἢ διὰ τὰ παιδιὰ του, καὶ ὅτι νὰ εἶναι ἐκεῖνα ὅπου θέλει νὰ παραγγεῖλη, νὰ κράξῃ τὸν καντζιλλιέρην τῆς ἐκκλησίας νὰ κάμη τὴν παραγγελίαν καὶ ἂν δὲν ἔχη καιρὸν νὰ κράξῃ τὸν καντζιλλιέρην, νὰ τὸ λέγῃ τοῦ Πάροκου ὅπου θέλει νὰ ἐξαγορέψῃ· εἰ δὲ ἀλλέως καὶ κάμη παραγγελίαν μὲ ἄλλους ἀνθρώπους ἢ γυναῖκα νὰ εἶναι νοῦλλα αἱ παραγγελίαι του ὅπου θέλει κάμει». (Ἐγγραφοῦ τοῦ ἔτους 1763).¹ Τὸ τελευταῖον τοῦτο ἐπιβεβαιοῦται ἐκ τοῦ ὅτι τὰ πλεῖστα τῶν ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς ἐπισκοπῆς ἀποκειμένων ἔγγράφων εἶναι διαθῆκαι καὶ δωρητήρια. Εἶναι φανερὸν λοιπὸν ἐκ τούτων ὅτι θὰ ἀνέμενέ τις ἐνταῦθα μεγάλην συλλογὴν παλαιῶν ἔγγράφων, ἀφοῦ μάλιστα, ὡς γνωστὸν, αἱ ἐπισκοπαὶ ὑπῆρξαν πάντοτε ὁ καλύτερος προστάτης των. Δυστυχῶς ἐκάη τὸ ἀρχεῖον τοῦτο μετὰ τὸν ὑπὸ τῶν τούρκων ἀπαγχονισμὸν τοῦ Ἐπισκόπου Σύρου Ἰωάννου Ἀνδρέου Κάργα τῷ 1617. Ἐν τούτοις νῦν εὗρισκει τις ἱκανὸν ἀριθμὸν ἔγγράφων, ὥστε νὰ χαρακτηρίσῃ αὐτὸ ἱκανῶς πλούσιον, ἐπίσης δὲ καὶ κάτοχον τῶν παλαιότερων μέχρι τοῦδε εἰς ἡμᾶς τοῦλάχιστον γνωστῶν συριανῶν ἔγγράφων. Παλαιότερα ὅμως τῶν μέσων τοῦ δεκάτου ἔκτου αἰῶνος δὲν διασώζει. Ἐπειδὴ δὲ τοῦ 16^{ου} αἰῶνος τὰ ἔγγραφα εἶναι ὀλίγα, περιγράφω ταῦτα συντόμως.

1. Ἐγγρ. τοῦ 1544 Δεκεμβρίου 8. Κόπια τοῦ ἔτους 1721, ἣτις εἶναι ἀντίγραφον ἑτέρας κόπιας τοῦ ἔτους 1620, ἣτις πάλιν ἀντεγράφη ἐκ πρωτοτύπου συνταχθέντος τῷ 1544. Ἡ κόπια αὕτη εἶναι σχετικῶς εὐανάγνωστος, ἀλλὰ μετὰ πλείστων ἀνορθογραφῶν, ὡς καὶ πάντα ἀνεξαιρέτως τὰ ἔγγραφα τῶν χρόνων τούτων. Ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενον

αὐτοῦ εἶναι ἀπόφρασις τοῦ Καπειάνιου τῆς Σύρας μισὲρ Μαθιοῦ Μπελλόνια περὶ καθορισμοῦ τῆς «βροσκή» τῶν οἰκογενειῶν Δαμιράλια (ἔγγρ. Ταμεράλια) καὶ Δαλεξίου (ἔγγρ. Ταλέγγιου) ἐν τῷ χωρίῳ Βάρι. Ἐδημοσιεύθη πέρισυ μεθ' ὄλων τῶν ἀνορθογραφικῶν καὶ λοιπῶν σφαλμάτων ὑπὸ Π. Ζερλέντη ἐν τῇ πραγματείᾳ αὐτοῦ: Μαντροκάθισμα, Βουδόμαντρες, Θεμωνιά, Μιτάτο (ἐν Ἐρμουπόλει 1923) σελ. 6 - 7.

2. Ἐγγρ. τοῦ 1581 Ὀκτωβρίου 21. Τὸ ἔγγραφο τοῦτο εἶναι τὸ παλαιότερον ἐν πρωτοτύπῳ, δὲν διεσώθη ὅμως πλήρες· τοῦ δευτέρου φύλλου ἔλλειπει τὸ ἄνω ἥμισυ. Ἡ δευτέρα σελὶς ἀμφοτέρων τῶν φύλλων εἶναι ἄγραφος. Τὸ ἔγγραφο εἶναι κακογραφημένον καὶ παρουσιάζει ἀκόμη καὶ ἐντὸς τοῦ κειμένου μικρὰ κενά. Ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενον αὐτοῦ εἶναι προικοσύμφωνον τοῦ Ἰωάννου Γουτσάρδου Δακρουζᾶ καὶ τῆς Ἄννας Δαμόφλι.

3. Ἐγγρ. τοῦ 1588 Δεκεμβρίου 30. Τὸ ἥμισυ φύλλου τοῦ συνήθους σχήματος τῶν ἐγγράφων δηλαδὴ 15×21 ἑκατοστῶν τοῦ μέτρου. Ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενον αὐτοῦ εἶναι «ἀγορασία» μέρους ἐνὸς περιβολιοῦ παρὰ τὴν θέσιν Πηγῆ τοῦ Μάρκου Γουτζίνου τοῦ Καναβάρη.

4. Ἐγγρ. τοῦ 1590 Νοεμβρίου 10. Ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενον αὐτοῦ εἶναι προικοσύμφωνον τοῦ Ἰωάννου Μπασιά καὶ τῆς Εἰρήνης Ἰωάννου Γάσκου. Περὶ τούτου θὰ γίνῃ λόγος κατωτέρω ἐκτενέστερον.

5. Ἐγγρ. τοῦ 1598 Νοεμβρίου 8. Τοῦ ἐγγράφου τούτου ἔχομεν δύο κόπιες· α) μίαν παλαιότεραν ἴσως καὶ ἀκριβεστέραν, καθαρογραφημένην. Εἰς τὸ τέλος τῆς κόπιας αὐτῆς ἐγένετο τῷ 1625 ἕτερον συμβόλαιον πωλητήριον ἐνὸς χωραφιοῦ εἰς τὴν Ἐθαρμο περὶ τοῦ ὁποίου ἀκριβῶς γίνεται λόγος ἐν τῷ προηγουμένῳ ἔγγραφῳ, ὑπογράφεται δὲ ὡς καντζιλιέρης ὁ πρὸ Ἄνδρέας Ροῦσσοσ. β) μίαν νεωτέραν, κακογραφημένην, πολλὰκις δὲ δυσανάγνωστον, παρουσιάζουσαν καὶ κενὸν μᾶς ἢ δύο λέξεων. Τὸ ἔγγραφο τοῦτο ἀντεγράφη πρῶτον ἀπὸ κόπιας «γραμμμένης ἀπὸ χειρὸς τοῦ πρὸ Μιχέλη Βουτζίνου στὰ 1598» ὑπὸ τοῦ Πιέρου Γουτζίνου ἀπὲ λόγον

ὡς λόγον εἰς τὰ 1613 Φλεβαρίου 20. Ἐκ τῆς κόπιας δὲ ταύτης τοῦ 1613 μετὰ τῆς προσθήκης τοῦ 1625 ἀντεγράφη ὑπὸ τοῦ πρὸς Λεονάρδου Ξανθάκι «καντζιλλιέρη ἐπισκοπάλε». *) Ἐπομένως καὶ ἡ δευτέρα κόπια τὴν ὁποίαν ἔχομεν εἶναι μετὰ τὸ 1625. — Ἐνεκα τῆς παραδόσεώς του ταύτης εἶναι τὸ ἔγγραφο τοῦτο πολύτιμον. Ἡ δευτέρα κόπια παρουσιάζει παραλλαγὰς πολλὰς ἐπονησιώδεις μὲν, ἀλλὰ μαρτυρούσας τὴν ἀφέλειαν τῶν καντζιλλιέρηδων, ὅταν σημειοῦν ὅτι «ἐκοπιάρισαν ἀπὲ λόγον εἰς λόγον τὸ παρὸν τεσταμέντο».

Αὐτὰ λοιπὸν καὶ μόνον τὰ πέντε ἔγγραφα τοῦ δεκάτου ἔκτου αἰῶνος ἀνήκοντα εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς ἐπισκοπῆς περιήλθον εἰς γνῶσιν μου. Ἀλλὰ καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰς φύλλα ἔγγράφων τοῦ 17^{ου} αἰῶνος δὲν εἶναι πολὺ μεγαλύτερος. Συνήντησα μόνον ἑπτὰ: τῶν ἐτῶν 1600, 1618, 1630, 1643, 1644, 1652 καὶ 1674 τῶν ὁποίων ἀντίγραφα ἔχω. Τοῦ 18^{ου} καὶ τῶν ἀρχῶν τοῦ 19^{ου} αἰῶνος τοῦναντίον τὸ ἀρχεῖον ἔχει ἱκανὸν ἀριθμὸν. Ἐκτὸς τούτων ὑπάρχουν καὶ ἀπειρα ἔγγραφα δεμένα εἰς 15 βιβλία καὶ εἰς πολλὰ τεράδια τῶν ἐτῶν 1657 - 1804. Ἐκτὸς ἑνὸς φέρει ἕκαστον ἔξωθεν τίτλον Ἰταλιστὶ δηλοῦντα συντόμως τὸ περιεχόμενον αὐτοῦ καὶ προστεθέντα ἀναμφιβόλως μετὰ τὸ δέσιμον. Οὕτω π. χ. τὰ περιέχοντα τὰ ἀρχαιότερα ἔγγραφα τοῦ 17^{ου} αἰῶνος φέρουσι τοὺς ἑξῆς τίτλους 1) Testamenti 1657 fin 1692. Dotali da 1685 fino 1688, σύγκειται δὲ ἐκ σελίδων ἄνω τῶν πεντακοσίων. 2) Libro delle carte dottali principiatio l'anno 1695 e scrisse da me pre Nicolao Maragou Can. Epile (= cancelliere episcopale) συγκεῖμενον ἐκ 400 σελίδων. 3) Tertamenti da 1695 fino a 1711 συγκεῖμενον ἐκ 400 σελίδων. Ὁ ἀριθμὸς τῶν σελίδων τῶν λοιπῶν βιβλίων κυμαίνεται μεταξὺ 200 καὶ 500. Ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενον αὐτῶν εἶναι προικοσύμφωνα, διαθήκαι, πωλητήρια, δωρητήρια, ἀποφάσεις πολιτικαὶ κλπ. Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ προσθέσωμεν ὅτι τὰ βιβλία ταῦτα καθιστῶσι τὸ ἀρχεῖον τῆς ἐπισκοπῆς ἱκανῶς πλούσιον καὶ πολύτιμον.

2. Ἀρχεῖον τῆς Κοινότητος Σύρου.

Τὸ ἀρχεῖον τῆς κοινότητος Σύρου εἶναι πενιχρότερον. Ἐν τούτῳ τὸ παλαιότερον ἔγγραφον εἶναι τοῦ ἔτους 1678. Δυσανάγνωστον καὶ πολὺ ἀνορθόγραφον, εἶναι ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενον αὐτοῦ ἀπόφασις τῶν Ἐπιτρόπων περὶ ἑνὸς λιβαδιοῦ ὑπὲρ τῆς Ἀντριάνας συμβίας τοῦ μακαρίτη Νικολάου Φρέρη ἐναντίον τοῦ ἀνδραδέλφου αὐτῆς Ἀντωνίου Φρέρη.

Τοῦ δεκάτου ἑβδόμου αἰῶνος εἶναι ἐπίσης τέσσαρα ἄλλα τεμάχια :

1. Τοῦ 1686 Σεπτεμβρίου 18. Τὸ ἡμῖσι φύλλον τοῦ συνήθους σχήματος τῶν ἐγγράφων δηλαδὴ 15×21 ἑκατοστῶν τοῦ μέτρου. Ὡς πρὸς δὲ τὸ περιεχόμενον αὐτοῦ εἶναι μία ἀπόδειξις τῶν Ἐπιτρόπων τῆς κοινότητος περὶ λήψεως τοῦ κεφαλοχάραττος ἀπὸ τοὺς χαρατζιάριδες «ὁποῦ μαζώνουν τὸ κεφαλοχάραττο».

2. Τοῦ 1692. Γράμμα ἀπειλητικὸν τοῦ Μουσταφᾶ Μπέη πρὸς τὸν Ἐπίτροπον Σύρου καὶ τοὺς ἐπιλοίτους Παπαδες καὶ Γέροντες» πρὸς ταχεῖαν ἀποστολὴν τοῦ ὀφειλομένου φόρου, ἄλλως θὰ μεταβῆ νὰ τοὺς «γυρέψῃ καὶ ἄλλα περισσότερα».

3. Τοῦ 1693. Ἐπίσης γράμμα ἀπειλητικὸν τοῦ Μεχμέτ Πασᾶ πρὸς τοὺς Γέροντας καὶ Παπαδες, διὰ τὴν ταχεῖαν ἀποστολὴν τῶν ἄσπρων ποῦ τοῦ χρεωστοῦν, ἄλλως θὰ μεταβῆ νὰ τοὺς «ξεπατώσῃ ἀπὸ τὸ πρόσωπο τῆς γῆς».

4. Τοῦ 1697. «Λίστα καὶ Ἰνβεντάριο εἰς ὃ,τι χαρτιά ἐβρέθησαν εἰς τὴν κασσέλλα τοῦ μακαρίτη Παπᾶ Γεώργη Κομνηνοῦ, καντζιλλιέρη, τὰ ὅποια ἀπαρτενιέρουσι (= ἀνήκουσι) τῆς παρὸν κομουνιτᾶς τοῦ νησιοῦ τῆς Σύρας». Ἀντίγραφα τούτων ἔχω εἰς τὴν διάθεσίν μου.

Τοῦ 18^{ου} καὶ τῶν ἀρχῶν τοῦ 19^{ου} αἰῶνος ἔχει καὶ τὸ ἀρχεῖον τοῦτο ἀρκετά. Ὅπως τὸ ἀρχεῖον τῆς ἐπισκοπῆς εἶναι κάτοχον καὶ τὸ ἀρχεῖον τῆς κοινότητος 28 βιβλίων ἐκ σελίδων 100 - 500 ἕκαστον καὶ ἐτέρων 43 ἐκ σελίδων 15 - 100, ἐπίσης δὲ καὶ πολλῶν ἄλλων τετραδίων καὶ καταστίχων. Τὸ

περιεχόμενον τῶν βιβλίων τούτων εἶναι διάφορον: ἀγοραὶ ἢ πωλητήρια, ἀλλαξιάι, δωρητήρια, κατάλογοι, λογαριασμοὶ κλπ., εἶναι δὲ τῶν ἐτῶν 1704 - 1830. Τὰ βιβλία τὰ περιέχοντα ἔγγραφα — ὄχι δηλαδὴ λογαριασμοὺς ἢ καταλόγους καὶ τὰ τοιαῦτα — θὰ ἀνῆκον ἄλλοτε εἰς τοὺς συμβολαιογράφους, τοὺς νοτάρους ἢ καντζιλιέρηδες, ὡς ἐξάγομεν ἐκ τοῦ ὅτι τὰ συμβόλαια ἐνταῦθα εἶναι γεγραμμένα ἐν συνειδίᾳ, ἀντιθέτως πρὸς ἐκεῖνα τῆς ἐπισκοπῆς, ἅτινα ἦσαν ἄλλοτε φύλλα ἐλεύθερα καὶ κατόπιν ἐδέθησαν. Ὡς γνωστὸν δὲ τὰ ἀρχεῖα τῶν συμβολαιογράφων κατ' ἐνετικὴν συνήθειαν, ἣτις ἀναμφιβόλως ἐξηκολούθησε καὶ ἐπὶ τουρκοκρατίας, περῆρχοντο μετὰ τὸν θάνατόν των εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς κοινότητος. Εἰ καὶ νεώτερα καὶ κατ' ὄγκον ὀλιγότερα ἐκείνων τῆς ἐπισκοπῆς, ὅμως εἶναι καὶ ταῦτα σπουδαῖα, διότι πολλὰ τούτων ἀφορῶσι τὸ διοικητικὸν μέρος τῆς κοινότητος ἐπὶ τουρκοκρατίας.

Ὡς ἀνέφερον ἀνωτέρω, τὰ ἔγγραφα τοῦ ἀρχείου τούτου ἦσαν ἐν ἀταξίᾳ, ἐξετάζων δὲ αὐτὰ πρὸ ἐτῶν τὰ κατέταξα χρονολογικῶς. Ἐλπίζω προσεχῶς νὰ ἐπιτύχω παρὰ τῆς κοινότητος νὰ λάβῃ ἰδιαιτέραν πρόνοιαν διὰ τὰ ὑπολειφθέντα ταῦτα ἔγγραφα.

3. Ἱστορικὴ καὶ Ἐθνολογικὴ Ἑταιρεία ἐν Ἀθήναις.

Καὶ ἡ ἐν Ἀθήναις Ἱστορικὴ καὶ Ἐθνολογικὴ Ἑταιρεία εἶναι κάτοχος ἀπὸ τοῦ 1900, πενήκοντα τεσσάρων συριανῶν ἐγγράφων δωρηθέντων αὐτῇ παρὰ τοῦ Κ. Κομπλήρη, δικηγόρου τότε ἐν Σύρῳ. Τούτων ἐν μὲν εἶναι τοῦ ἔτους 1597, ἕτερα δέκα τῶν ἐτῶν 1739 - 1789 καὶ τριάκοντα ἕξ τῶν ἐτῶν 1801 - 1832. Τὸ ἔγγραφο τοῦ 1597 ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ Ἀντωνίου Μηλιαράκι ἐν τῷ περιοδικῷ *Ἀρμονία* τόμ. 1 (Ἀθῆναι 1900) σ. 697 - 699 μετὰ προλεγομένων σ. 695-696 καὶ σημειώσεων σ. 699 - 704. Ἡ γραφὴ τοῦ ἐγγράφου ἐτηρήθη, μόνον αἱ λέξεις αἱ ὁμοῦ γεγραμμέναι ἐχωρίσθησαν, ἐτέθησαν δὲ οἱ τόνοι καὶ τὰ πνεύματα «πρὸς εὐκολίαν τῆς ἀναγνώσεως». Ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενον εἶναι προικοσύμφωνον τοῦ Κύρ Νικολάου Χαλαβαζῆ τοῦ Μιχέλη.

4. Παρ' ἐμοὶ ἀποκείμενα.

Καὶ ἐγὼ δὲ εἶμαι κάτοχος 97 ἐγγράφων τῶν ὁποίων τὰ πλεῖστα προέρχονται ἕξ ἀγορᾶς.

Τοῦ δεκάτου ἐβδόμου αἰῶνος:

1. Ἔγγρ. τοῦ 1606 Δεκεμβρίου 10. Εὐρίσκεται ἐν ἀθλίᾳ καταστάσει, διηρημένον εἰς δύο τεμάχια καὶ εἰς τὸ ἄνω μέρος σκοληκόβρωτον. Ἀποτελεῖται ἐκ τεσσάρων σελίδων, ὧν ἡ δευτέρα καὶ ἡ τετάρτη εἶναι ἄγραφος. Ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενον αὐτοῦ εἶναι προικοσύμφωνον τοῦ Ὁρλάνδου Ρούσσου τοῦ Γιάκουμον.

2. Ἔγγρ. τοῦ 1608 Ἰουνίου 20. Τὸ ἥμισυ φύλλου τοῦ συνήθους σχήματος τῶν ἐγγράφων δηλαδὴ 15×21 ἑκατοστῶν τοῦ μέτρου. Εἶναι δὲ εἰς τινὰ μέρη σκοληκόβρωτον καὶ γεγραμμένον μόνον ἐπὶ τῆς μιᾶς πλευρᾶς. Ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενον αὐτοῦ εἶναι ἀπόφασις τῶν «Κριτάδων» δι' ἓνα χωράφι ἐν χωρίῳ Βάρι.

3. Ἔγγρ. τοῦ 1671 Μαρτίου 8. Σχήματος ὡς καὶ τοῦ ἀμέσως ἀνωτέρω καὶ ἐν καλῇ καταστάσει. Εἶναι «ἀγορασία» ἐνὸς χωραφιοῦ εἰς τὸ Μεγιάλὸ τοῦ Γιαννούλη Ρούσσου τοῦ Μαρίνου.

4. Ἔγγρ. τοῦ 1699 Ἰουλίου 26. Τετρασέλιδον, γεγραμμένον ὁμῶς μόνον εἰς τὴν πρώτην σελίδα, σχήματος ὡς καὶ τοῦ ὑπ' ἀριθμὸν 2 καὶ 3. Ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενον εἶναι «ἀγορασία» ἐνὸς κελλαριοῦ τῆς Λουίζας Μάρκου Μαρινέλου παρὰ τοῦ ἀφέντη πρὸς Ἰωάννη Σκορδίλη.

Ἔγγραφα τοῦ 18^{ου} αἰῶνος — ἀπὸ τοῦ ἔτους 1712 καὶ ἐντεῦθεν — ἔχω περὶ τὰ 54, ὧν 50 εἶναι ἐπιστολαὶ ἐπίσημοι καὶ ἰδιωτικαί, τὰ δ' ἕτερα τέσσαρα διαθήκη, προτέστο, ἀπόφασις, ἀπαίτησις φόρου. Τριάκοντα ἑννέα τούτων προέρχονται ἕξ ἀγορᾶς παρὰ τοῦ Π. Ζερλέντη, τὰ δ' ἕτερα ἐκ δωρεᾶς διαφόρου.

Ἔγγραφα τοῦ 19^{ου} αἰῶνος ἔχω ἐπίσης περὶ τὰ δώδεκα καὶ αὐτὰ δὲ διαφόρου περιεχομένου: τέσσαρες ἐπιστολαί, μία διαθήκη, δύο προτέστα, μία ἀπόφασις ἐν συμφωνητικόν καὶ δύο ἀγορασίαις.

Ἐπίσης εἶμαι κάτοχος 27 τουρκικῶν διαταγμάτων ἔξ ὧν τὰ δύο καθαρῶς ἑλληνικά, τὰ τρία μετὰ ἑλληνικῆς μεταφράσεως καὶ τὰ εἴκοσι δύο μόνον τουρκικά. Καὶ ταῦτα ἠγόρασα παρὰ τοῦ κ. Π. Ζερλέντη.

Ὡσαύτως εἶμαι κάτοχος εἴκοσι πέντε ἀντιγράφων ἑγγράφων διαφόρου χρονολογίας, ὧν τὰ πρωτότυπα εὗρισκονται ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς Ἐπισκοπῆς καὶ τῆς Κοινοτήτος Σύρου.

5. Συλλογὴ † Κλωνὸς Στεφάνου.

Ὁ μακαρίτης Κλὼν Στέφανος ἦτο ἐπίσης κάτοχος συριαῶν ἑγγράφων. Τὰ πλεῖστα τούτων ἦσαν ἀντίγραφα ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου γενόμενα· εἶχε δὲ καὶ ἑγγραφα εἰς τὸ πρωτότυπον ἢ εἰς παλαιότεραν κόπιαν, ἀλλὰ, ἐφ' ὅσον τοῦλάχιστον ἠδυνήθην μέχρι τοῦδε νὰ ἐξακριβώσω, ἦσαν ταῦτα τοῦ 18^{ου} καὶ 19^{ου} αἰῶνος. Ἡ συλλογὴ τῶν ἑγγράφων καὶ ἀντιγράφων — τὰ τελευταῖα ἀποτελοῦσι βιβλίον ὀλόκληρον — εἶχε περιέλθει ἔξ ἀγορᾶς εἰς τὸν βιβλιοπώλην καὶ ἐκδότην κ. Γ. Βασιλείου, τῶρα δὲ ἀπόκεινται ἐν ταῖς ἀποθήκαις τῶν Ἀρχείων τοῦ κράτους. Ἐπειδὴ εἶναι εἰσέτι ἀκατάτακτα, δὲν ἠδυνήθην νὰ τὰ ἐξετάσω ἐκ νέου. Τὰς ἀνωτέρω σημειώσεις μου ἔχω ἐκ προχείρου ἐξετάσεως, ὅτε ἀκόμη εὗρισκοντο παρὰ τῷ κ. Γ. Βασιλείῳ. Τὸ ἀρχαιότερον τῶν ἀντιγράφων τούτων ἦτο πάντως τοῦ 1509 ὡς μανθάνομεν παρὰ τοῦ ἰδίου Κλωνὸς Στεφάνου ἐν τῇ πραγματείᾳ αὐτοῦ: Ἐπιγραφαὶ τῆς νήσου Σύρου (Ἀθῆναι 1875) σ. 71 σημ. 49. Τὸ ἀντίγραφον τοῦτο ἔξεδόθη περίσω ὑπὸ τοῦ Π. Ζερλέντη ἐν τῇ ἀνωτέρω μνημονευθείσῃ αὐτοῦ πραγματείᾳ: Μαντροκάθισμα, Βουδόμαντρος κλπ. σ. 5 - 6, ἀναφέρεται δὲ εἰς τὴν παροχὴν παρὰ τοῦ Καπετάνιου τῆς Σύρας Βερίου Ντελιβόγια μαντροκαθίσματος μετὰ βοσκῆς εἰς τὸ χωρίον Γαλησσᾶ πρὸς τὸν Μπαλῆ τῆς Σύρας Νικόλαον Ρουσσον. — Ἐπιφυλάσσομαι ἀργότερα μετὰ τὴν κατάταξιν αὐτῶν ἐν τοῖς Ἀρχείοις τοῦ Κράτους νὰ ἐπανέλθω εἰς τὴν συλλογὴν ταύτην τοῦ Κλωνὸς Στεφάνου.

πρωτότυπον ὑπογεγραμμένον ὑπὸ τῶν μαρτύρων νὰ δίδεται εἰς τὸν ἐνδιαφερόμενον, τὸ δὲ ἀντίγραφον νὰ κρατῆ ὁ νοτάρος ἢ ὁ καντζιλλιέρης, ἐν ᾧ σήμερον συμβαίνει τὸ ἐναντίον. Ὅτι δὲ τὰ παρ' ἰδιώταις ἔγγραφα εὐκολώτερον ὑπόκεινται εἰς τὴν φθορὰν καὶ ἀπώλειαν ἢ τὰ ἐν τοῖς ἀρχείοις εἶναι φανερόν. Διὰ τὴν **διπλωματικὴν** ἐπομένως δὲν ἔχουν, ὅσην θὰ εἶχον ἀξίαν, εἰάν ἦσαν πρωτότυπα. Ὡς πρὸς τὴν γλῶσσαν ὅμως ἔχουν ἀρκετὰ μεγάλην σημασίαν. Ὁ νοτάρος ἢ ὁ καντζιλλιέρης διατυποῦσι κατὰ λέξιν τοὺς λόγους τῶν συμβαλλομένων, ⁹⁾ ἢ προσπαθίει τὸν δὲ νὰ γράψουν εἰς καλυτέραν γλῶσσαν προσκρούει εἰς τὴν ἑλλιπῆ αὐτῶν μόρφωσιν. Ἐν γένει δὲ ἡ γλῶσσα τῶν συριανῶν ἐγγράφων εἶναι πολὺ ἀφελεστερά τῆς τῶν ὑπὸ τοῦ Στ. Ξανθουδίδου ἐν Χριστιανικῇ Κρήτῃ 1 σ. 1-288 ἐκδοθέντων κρητικῶν ἐγγράφων, πλησιάζει δὲ μᾶλλον εἰς τὴν ἀπλότητα τῶν ὑπὸ Α. Π. Βουρδουμπάκι (αὐτόθι σ. 476 - 506) ἐκδοθέντων. Ἡ ὀρθογραφία ὅμως καὶ εἰς τὰ συριανὰ ἔγγραφα εἶναι σφόδρα παρημελημένη. Λέξεις διάφοροι γράφονται πολλάκις ὁμοῦ, ἄνευ τόνων καὶ πνευμάτων, μόνον δὲ ἐπὶ τοῦ ι τίθεται συχνάκις στιγμῆ. Ἐσφαλμένη ἀπόδοσις τῶν φθόγγων ἰδίως ξένων λέξεων καὶ ὀνομάτων ὑπὸ τῶν καντζιλλιέρηδων εἶναι τι κοινόν. Κεφαλαῖα γράμματα ἐν ἀρχῇ τῶν κυρίων ὀνομάτων ἢ περιόδων ἐλείπουν σχεδὸν παντάπασιν. Ταῦτα ὅμως πάντα δὲν μειώνουν κατὰ πολὺ τὴν ἀξίαν τῶν ἐγγράφων ἀπὸ γλωσσικῆς ἀπόψεως.

Τὴν ἀξίαν τῶν ἐγγράφων ἀπὸ ἱστορικῆς, λαογραφικῆς καὶ νομικῆς ὡσαύτως ἀπόψεως δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐξάρω ἐνταῦθα, ἐπομένως ἢ ἐκδοσις συλλογῶν τοιούτων ἐγγράφων θὰ ἦτο ὠφέλιμος καὶ διὰ τοὺς τρεῖς αὐτοὺς κλάδους τῆς ἐπιστήμης. Ἐκ τῶν συριανῶν ἐγγράφων ἐξεδόθησαν ἐν ὄλῳ δέκα ἕξ καθ' ὅσον γνωρίζομεν. Πλουσίαν συλλογὴν κρητικῶν ἐγγράφων ἐδημοσίευσεν ὁ Στ. Ξανθουδίδης καὶ ὁ Α. Βουρδουμπάκις ἐν «Χριστιανικῇ Κρήτῃ» ⁷⁾. Καὶ ἕξ ἄλλων δὲ μερῶν ἔχουν ἐκδοθῆ διεσπαρμένα ἐδῶ καὶ ἐκεῖ. Ἄλλ' αἱ ἐκδόσεις αὗται δὲν ἀνταποκρίνονται εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς νεωτέρας ἐπιστημονικῆς μεθόδου. Τὰ ἔγγραφα ἐκδίδονται ἀκριβῶς ὅπως ἐγράφησαν μεθ' ὄλων τῶν ἀναριθμητῶν

αὐτῶν σφαλμάτων ἄνευ παραθέσεως μεταγραφῆς, πολλὰ δ' ἐκδόσεις οὐδ' αὐτὰς τὰς ὁμοῦ γεγραμμένας λέξεις χωρίζουσι, ἀλλαγοῦ τίθενται οἱ τόνοι, ἀλλαγοῦ ὄχι, ἄνευ καθωρισμένου δηλαδὴ συστήματος. Καὶ ὁσάκις μὲν αἱ περιστάσεις ἐπιτρέπουσι νὰ ἐκδώσῃ τις τὸ πρωτότυπον ὡς ἔχει, προσθέτων ἐκ παραλλήλου καὶ τὴν μεταγραφὴν αὐτοῦ, ἔχει καλῶς. Ἐκδοσις τοῦ πρωτοτύπου ὁμοῦ ἄνευ μεταγραφῆς καθιστᾷ τὴν χρησιμοποίησιν αὐτοῦ δυσχερῆ καὶ πολύπονον. Ὅπου εἶναι δύσκολον, ἰδίως ὑπὸ τὰς σημερινὰς δυσχερεῖς ἐκδοτικὰς συνθήκας, νὰ παραθέσῃ τις παρὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ πρωτοτύπου τὴν μεταγραφὴν, προτιμότερον εἶναι νὰ σημειώσῃ εἰς τὴν εἰσαγωγὴν ὅσας παρατηρήσεις ἔχει νὰ κάμῃ, προσθέτων, ἐὰν τὸ κρίνῃ καλόν, καὶ ἀποσπάσματα πρωτοτύπων ἐγγράφων ὡς παραδείγματα, νὰ προτιμήσῃ δὲ εἰς τὴν ἔκδοσιν μίαν ἀκριβῆ μεταγραφὴν. Αἱ σημειώσεις αὗται καθιστῶσι περιττὴν τὴν ἀναγραφὴν τῶν λέξεων ὁμοῦ καὶ ἰδίως μεθ' ὄλων τῶν ἀνορθογραφῶν ἀκόμη καὶ τοῦ ἰωτακισμοῦ, ἀφοῦ μάλιστα τοιοῦτου εἶδους σφάλματα ἀπαντῶσιν εἰς ὅλα ἀνεξαιρέτως τὰ ἔγγραφα. Ὅταν δὲ προσηγηθῶσι προεισαγωγικαί τινες παρατηρήσεις, τίνα σκοπὸν θὰ ἔχη ἔπειτα τὸ νὰ ἐκδίδῃ κανεὶς *ἀνογεγραμμενο, σκαθος, μαναμπορι* (ἀντὶ μὰ νὰ μπορῆ) ἢ μετὰ θέσεως τῶν τόνων *καὶ τοῖν ἐμισὶ κρεβατίνα νὰ τὴν τρόγι σὶν ζοῖν τοῖς. νὰ ἴνε καὶ αὐτὶνι ὄλοι ἐδικὶν του* καὶ τὰ τοιαῦτα; Οἱ νοτᾶροι ἢ οἱ καντζιλιέρηδες καὶ οἱ λοιποὶ γραφεῖς εἶχον ἑλλιπῆ μόρφωσιν, κύριος σκοπὸς δὲ τῆς ἐκδόσεως τῶν ἐγγράφων δὲν εἶναι νὰ κοηροῖσωμεν ἂν ὁ δεῖνα ἢ ὁ δεῖνα καντζιλιέρης ἐγνωρίζεν ὀρθογραφίαν. Ἐξ ἄλλου, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πρόκειται περὶ κόπιας καὶ ὄχι περὶ πρωτοτύπου. ⁸⁾ Ὁ ἐκδότης πρέπει νὰ παρουσιάσῃ ἐτοιμὴν τὴν ἐργασίαν, ὄχι ἀκατέργαστον.

Τὰ ἔγγραφα εἶναι πηγαὶ ἀνεξάντλητοι, ἢ ἔκδοσις τῶν δύσκολος καὶ πολύπονος, ἀλλὰ σπουδαία καὶ ἱκανοποιητικῆ. Θὰ ἦτο εὐχῆς ἔργον, ἐὰν καὶ παρ' ἡμῖν ἤρχιζε *συστηματικὴ καὶ μεθοδικὴ* ἔκδοσις τούτων. (Ἐλπίζω προσεχῶς νὰ μοῦ δοθῆ εὐκαιρία νὰ ἐκδώσω μέρος τῶν συριανῶν ἐγγράφων.) Μόλις π.χ. καταστῆ δυνατὴ ἡ χρησιμοποίησις τῶν πολυτίμων

συλλογῶν τῶν Ἀρχείων τοῦ Κράτους, τότε θὰ ὑπάρχη ἐργασία ἀρκετὴ πρὸς ἔρευναν ἰδίως τῆς νεωτέρας μας ἱστορίας, ἀντλουμένης ἀπ' εὐθείας ἐκ τῶν πηγῶν, ἰδίως διὰ πρωτοτύπους ἐργασίας τὰς ὁποίας τόσον πολὺ ἀγαπῶμεν καὶ τόσον ὀλίγον ἐπιδιώκομεν.

Προικοσύμφωνον τοῦ 1590.

(Ἀρχ. Ἐπισκ. τμήμα 55.)

Χάρτης συνήθους μεγέθους ἐγγράφων (305 × 215 χιλιοστ.) ἕξ ἐνὸς φύλλου, τὸ ὁποῖον δὲν εὐρίσκεται ἐν καλῇ καταστάσει καὶ τείνει νὰ κοπῆ εἰς δύο καὶ περισσότερα τεμάχια εἰς τὰ μέρη τῆς διπλώσεως. Ἡ γραφή εἶναι δυσανάγνωστος ἢ ὀρθογραφία ἑλλιπεστάτη, ἰωτακισμοὶ εἶναι συχνότατοι (π.χ. ευλογιτικι, ει αδελφει τις, σιφονια, ειος - ιος - υιος); λέξεις διάφοροι γράφονται συχνάκις ὁμοῦ (π.χ. ιστονομια, εισσιφονια), πολλάκις παραλείπονται ἢ προστίθενται γράμματα ἢ τίθενται ἄλλα ἀντὶ ἄλλων (π.χ. κε ἀντί κερ, τάσει ἐν φ ἀμέσως κατωτέρω γράφει τάζει, κλπ.), ἐν γένει δὲ τὰ μέσα μπ καὶ ντ γράφονται ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον δι' ἀπλοῦ π ἢ τ (π.χ. ματρα, απελι, ταλατα, παρπας κλπ.). Ἐπίσης γράφει νοευριου καὶ ευγανοτας. Τόνοι καὶ πνεύματα ἑλλείπουσιν σημεῖα στίξεως τίθενται, ἀλλὰ ἀνταποκρίνονται μᾶλλον εἰς τὴν προφορικὴν ἀνάγνωσιν ἢ ἀπαγγελίαν παρὰ εἰς τοὺς περὶ στίξεως κανόνας τῆς γραμματικῆς. Βραχυγραφίας ἀπαντῶμεν τὰς πλέον συνήθεις εἰς τὰ ἐγγραφα δύο: < = εν ἢ ε καὶ -H = νι (σ < = σέ, κατωθ < = κάτωθεν, δι -H = δίνει, αρ -H = ἀρνὶ καὶ < ρι -H = Ἐρήνη κ.λ.π.). 9) Κεφαλαίων δὲν γίνεται χρῆσις οὔτε εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν περιόδων, οὔτε εἰς τὰ κύρια ὀνόματα.

Εἰς τὴν κατωτέρω μεταγραφὴν οἱ ἰωτακισμοὶ διορθώνονται, τὰ ἑλλείποντα γράμματα προστίθενται ἐντὸς γωνιωδῶν ἀγκυλῶν < >, τὰ δὲ ἐπὶ πλέον τίθενται ἐντὸς διπλῶν γωνιωδῶν ἀγκυλῶν []. Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰ μέσα μπ καὶ ντ, ἐκρίναμεν ὀρθῶν τὰ τοπωνύμια καὶ τὰ οἰκογενειακὰ ὀνόματα νὰ ἀφήσωμεν ὅπως ἔχουν, ἀρκούμενοι νὰ προσθέσωμεν εἰς

τὰς σημειώσεις τὸν ὄρθον τύπον κατὰ τὴν γνώμην μας, βασιζόμενοι ἐπὶ ἄλλων ἐγγράφων καὶ τῆς σημερινῆς χρήσεως ἐκάστου. Ἀμφίβολος ἀνάγνωσις γραμματὸς τινος διακρίνεται διὰ μιᾶς τελείας κάτωθεν αὐτοῦ. Εἰς τὰς σημειώσεις περιορίσθημεν ἔνεκα ἐλλείψεως χώρου εἰς τὰ ἀπολύτως ἀναγκαῖα.

1590 Νοε(μ)βρίου ἄτις 10.

Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ ἀμήν.

Τὴν σήμερο ἔρχονται εἰς (σ) ἐ συ(μ)φρονία παντριᾶς οἱ κάτωθεν γεγραμμένοι, τὸ ἓνα μέρος ὁ κέ(ρ) Ἰσβάνης 5 Μπασιάς, τὸ ἄλλο μέρος ὁ κύρη[ι] Ἰωάννης Γάσκος, νὰ πάρη τοῦ κέ(ρ) Ἰσβάνη ὁ υἱὸς ὀνόματις Ἰωάννης τὴν Ἐρήνη τοῦ σερ Νικολοῦ Θερμιώτη θυγατέρα διὰ γυναῖκα του νόμιμο εὐλογητικῆ, καθὼς ὀρίζει ἡ ἁγία ἐκκλησία τῆς Ρώμης. Ἀκόμη στήν ἄνωθεν παντριᾶ ἡ μάννα τοῦ Ἰωάννη ἡ 10 Τζωρτζίνα καὶ ἡ Κατερούτζα ἡ ἀδελφὴ τῆς Ἐρήνης, αὐτὲς ἐκάμασι τὴν ἄνωθεν παντριᾶ.

Πρῶτο δίνει ἡ Τζωρτζίνα τὴν εὐχὴ τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἐδική της τοῦ (υ)ιοῦ της τοῦ Ἰωάννη καὶ διὰ ὄνομα προικιοῦ πρῶτο τάξει ἡ Τζωρτζίνα τοῦ υἱοῦ της τὸ σπῖτι πῶχει 15 στή(ν) Πόρτα σύ(μ)πλιο τοῦ Ἰωάννη Γάσκου. Ἀκόμη χωράφια μιὰν ἐγκαιριὰ καὶ ἄλλη περιβολιά, εἶτι καὶ ἄν τῆς εὐρίσκου(ν)ται εἰς τὸ νησι τῆς Σύρας ὅλα τὰ μισὰ νὰ εἶναι ἰδικὰ του ἀπὸ τὰ σήμερο, ἐβγάνο(ν)τας τὸ λιβαδάκι καὶ μὲ τὴ συκιά νὰ ἔναι σκάπουλο τοῦ Ἰωάννη καὶ τ' ἄλλα ὅλα 20 νὰ τὰ μοιράζου ἡ μάννα καὶ ὁ Ἰωάννης ὁ υἱὸς της, τόσο μέσα τοῦ σπιτιοῦ, τόσο ὄξω.

Ἀκόμη τάξει ὁ κέ(ρ) Ἰσβάνης τοῦ υἱοῦ του τὴν εὐχὴ του. Πρῶτο δίνει του τὰ χωράφια πῶχει στή Μαύρη Ράχη ὅλα δικὰ του. Ἀκόμη δίνει του τ' ἄλωνοθέμωνο τῆς Μερο- 25 μηκῆς καθὼς εὐρίσκεται ἐδικό του. Ἀκόμη δίνει του στὸν Ἐπατῆ τὰ δυὸ κομμάτια πῶχω ἐκεῖ ἐδικὰ του. Ἀκόμη δίνει του στὰ Ρογούδια τὸ μισὸ κλείσμα ὅλο τὸ μερδικό μου ἐδικό του. Ἀκόμη τὴν ἀποκλείστρα μὲ τὸ σπῖτι ἐδικό του. Ἀκόμη δίνει του τ' ἀ(μ)πελάκι πῶχω στὰ Ρογούδια σύ(μ)- 30 πλιο τοῦ Φειρίγου τοῦ Κάρλου ἐδικό του. Ἀκόμη δίνει του

στά Μάλια τὸ χωράφι πῶχω ὄλο κοντὰ στά. . α Βασιλικὰ
 ἔδικά του. Ἐκὼμῃ δίνει του στὸ Βήτζα τὸ χωράφι πῶχω ἀπὲ
 δικό του. Ἐκὼμῃ δίνει του στά Καπιὰ τὸ χωράφι πῶχω ἀπὲ
 τὸ Κουλούρη ἔδικό του. Ἐκὼμῃ δίνει του στὸ Ψαχνὸ τὸ
 μερδικό μου δικό του. Ἐκὼμῃ δίνει του στὸ Καραβινόλακκο 5
 τὸ χωράφι πῶχω δικό του. Ἐκὼμῃ δίνει του τὸ περιβόλι
 πῶχει στὰ Μάλια, στὸ θάνατό του νὰ ἴναι τὸ μισὸ ἔδικό του
 τοῦ <υ>ιοῦ του. Ὅχι ἄλλο καὶ τὴν εὐχὴ του. Ἐκὼμῃ δίνει
 του ὁ κῆρ Ἰσβάννης τὴ μάντρα τοῦ Γσδαροσφάκτη τὸ μερ-
 δικό μου δικό του καὶ μά<ν>τρα τοῦ Ἀντριᾶ τὸ Βουνάκι τὸ 10
 μερδικό μου δικό του. Ἐκὼμῃ δίνει του τὸ <ν> τρινὸν
 ἀγγέλα πῶχω στὸ Μάννα ἔδικός του. — Ἐκὼμῃ δίνει του ἡ
 μάννα του ἡ Τζωριζίνα ζευγάρι βούδια καὶ τὴ γαδάρα
 ἔδικά του.

Ἐκὼμῃ καὶ ἡ Ἐρήνη ἡ ἄνωθεν ἔχει ἀπὸ τῆς μάννας της 15
 καὶ ἀπὸ τοῦ κυροῦ της πρῶτο τὸ σπίτι πῶχω στὸ Κά-
 στρο. Ἐκὼμῃ κρεββατόστροση φουρνίδα, μασαρία ἧτι τῆς
 εὐρεθοῦ ἔδικά της. Ἐκὼμῃ περιβόλι στὸ Τάλα<ν>τα μὲ
 τὴ βρύσι, μὲ τὸ σπίτι ἔδικό της. Ἐκὼμῃ ἀ<μ>πέλι στὸ
 Σκληπὶ τὰ δυὸ μερδικὰ ἔδικά της. Ἐκὼμῃ ἡ φυτεῖα πῶχου 20
 ἀπὲ τὸ μάστρο Κάρλο ἡ μισὴ δική της. Ἐκὼμῃ τὸ κλεῖσμα
 τοῦ Ταλάτου πῶχω ἀπὲ τὸ Φρακούλη Μαρινέλλο τὸ μισὸ
 δικό της. Ἐκὼμῃ τὸ χωράφι πῶχουσι στὸ Πέργυρο τὸ μισὸ
 ἔδικό της. Ἐκὼμῃ τὸ χωράφι πῶχουσι στὸ Μάννα ὄλο μὲ
 τὴν ἐλιά ἔδικό της. Ἐκὼμῃ στά Μακλαδίτικα τὸ χωράφι 25
 πῶχομε τὸ μισὸ δικό της. Ἐκὼμῃ στὴ Λακάδα τὰ χωράφια
 πῶχουσι ἔδικά της τὰ μισά. Ἐκὼμῃ στὸ Φοίνικα τὸ χωράφι
 ἔδικό της. Ἐκὼμῃ ἡ ἐλιά πῶχουσι εἰς τὸ Σκληπὶ νὰ εἶναι
 το μερδικό των τὸ μισὸ ἔδικό της. Ὅχι ἄλλο καὶ ἡ εὐχὴ
 τοῦ Θεοῦ μετ' αὐτούς. 30

Ἐκὼμῃ ὁ μελισσότοπος πῶχουσι στὶς Τράφους ἔδικός της.
 Μάρτυρες: Κῆρ Ἀρμουλᾶ Ταμόφιλι καὶ κῆρ Λινάρδο
 Ροῦσσο τοῦ Λαρέτζου καὶ κῆρ[ι] Ἰωάννης Ροῦσσο τοῦ
 Λαρέτζου καὶ κῆρ Λινάρδο Ταμόφιλι τοῦ Μάρκου.

Δίνει ὁ Μαρῖνος ὁ <μ>πάρ<μ>πας του ρίφι φηλυκὸ 1. 35
 Δί<ν>ει ὁ Ἰωάννης ὁ <μ>πάρ<μ>πας του φηλυκὸ γουροῦνι 1

Δίνει ὁ Λινάρδος Ταμόφιλις ἀρνὶ τῆ λα(μ)πρῆ δικό του φηλυό.

Ἐγὼ Τζάννες Ταπόντες με παρακάλια ἔγραψα τὸ παρὸ γράμμα.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΣΙΓΑΛΑΣ

Συντάκτης τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ

Σημειώσεις.

Α'. — 1) Τ. Ἀμπελά, Ἱστορία τῆς νήσου Σύρου (Ἐρμούπολις 1874) σ. 455. 2) Τὸ πρὸ τοῦ ὀνόματος τιθέμενον ἐνετικὸν *πρέ*, ἐκ τοῦ ἰταλ. *prete* = ἱερεὺς, εἶναι προσαγόρευσις τοῦ ἱερέως, ὡς τοιαύτη δὲ μόλις πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἐντελῶς ἐξέλιπεν ἀντικαταστικθεῖσα γενικῶς διὰ τοῦ *δόν*. 3) σελ. 402-403, 452-454. 4) σελ. 446. Παράρτημα α' σελ. θ' - ια', 454-455 καὶ 442. 5) σελ. 441-442. Παράρτημα α' σελ. ι' - ια', 449-450 καὶ 455-456. 6) Ἐν τῷ κατωτέρῳ δημοσιευομένῳ ἔγγρ. τοῦ 1590 π. χ. ἀναγινώσκομεν: «ἀκόμη *δίνει* του στὰ Ρογούδια τὸ μισὸ κλεῖσμα, ὅλο τὸ *μερδικό μου*». καὶ κατωτέρω: «ἀκόμη *δίνει* του στὸ Βήσσα τὸ χωράφι *πόχω*». 7) τόμ. 1 (Ἡράκλειον 1912). σελ. 1-288, 447-506 καὶ τόμ. 2. (Ἡράκλειον 1914-1915) σελ. 195-246, 339-424. 8) Παράβαλε π.χ. τὴν παράδοσιν τῶν ἐν σελ. 244 καὶ 246 συντόμως περιγραφομένων ἐγγράφων τῶν ἐτῶν 1544 καὶ 1598. 9) -ἢ ἐν τῷ ἐγγράφῳ ἡ ὀριζοντία γραμμὴ διαπερᾶ τὰς δύο καθέτους ἀνευ δικοπῆς.

Β'. — (ἀναφερόμεναι εἰς τὸ ἔγγραφο). — 255,5 Γάσκοι οἰκογενειακόν, νῦν λέγεται Δάσκοι 10 Περί τῶν βαπτιστικῶν τῶν Συρίων βλ. Λεξικ. Ἀρχ. 6 (1928) σ. 160-209 14 ἔγγρ. τάσει ἀντι τάζει πβλ. κατωτέρω στίχ. 22 15 Πόρτα τοπωνύμιον 16 εἴ τι ἀπαντᾷ καὶ εἰς μεσαιωνικὰ κείμενα ἀντι τοῦ ὅτι 19 σκάπουλο = ἐλεύθερο 27 Ρεούδια ὀνομάζουσιν τῶρα 29 διὰ τὸ *δίνει* — *πόχω* πβλ. ἀνωτέρω σ. 252. 256,1 ἐν τῷ ἐγγράφῳ δύο ἢ τρία γράμματα δυσανάγνωστα ἐκ φθορᾶς τοῦ χάριτος ἔνεκα τῆς διπλώσεως. Βάσαλος ἄλλοτε οἰκογενειακόν ἐν Σύρῳ, νῦν φέρεται ὡς τοπωνύμιον «στοῦ Βασάλου» 2 Βήσσας, ὁ 3 Κα(μ)πιά, τὰ 11 ἐν τῷ ἐγγράφῳ ἀναγινώσκειται καθαρά: *δίνει* του το *τρινον* *αγρελα*: τριῶν ἐνταῦθα ἀντι τοῦ τρανόν(;) = μέγας: *ἀγρέλας* = ἀγριελαί: οὕτω λέγεται καὶ ἐν Χίῳ 17 φουρνίδα = πλήρη, με ὅλα τὰ ἐφόδια, ἐκ τοῦ ἰταλ. *foruito* μασαρία ἢ μεσαρία = τὰ τοῦ οἴκου, τὰ οἰκιακὰ σκεῖη (πβλ. Κουκουλέ, Γλωσσικά ἐκ Κύθνου Λεξικ. Ἀρχ. 6 (1923) σ. 289,2). 18 Τάλαντα, ὁ Τάλαντας καὶ κατὰ τὴν ὀρθὴν προφορὰν ὁ Δάλαδας τοπων. 22 Ἴσως ὁ γραφεὺς ἤθελεν νὰ ἐλληνίσῃ περισσώτερον καὶ γράφει Ταλατου (Ταλάτου ἢ Τάλατου), ἀντι γεν. τοῦ Τάλανα (προφέρεται Δάλαδα) ὡς λέγεται σήμερον Φρα(γ)κούλη 25 ἔγγρ. = σταμακλαδίτικα, δυνατόν ὅθεν καὶ στ' Ἀμακλαδίτικα 26 Λα(γ)κάδα 32 Δαμόφλι 35 καὶ 36 φηλυκό ἰδιωματικῶς ἀντι δηλυκό 257,3 Ταπόντες.